Tiszánátúl

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁR:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 48 kor.
Félévre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 12 kor.
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 60 kor.
Negyedévre ..... 15 kor.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor
Negyedévre ..... 6 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

Megjelenik minden nap, ünnepek után másnap reggel.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-tér 4.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalban intézendők.

XIX. évfolyam 201. szám. Nagy-Várad. Kedd, 1913 szeptember 2.

Keresztényszociálista építőmunkások szervezkedése.

Alig pár hete, hogy a szabók kereszténységi szociális szakszervezete megalakult városunkban, most ismét egy nevezetes esemény színhelye volt vasárnap d. u. a Kath. Legényegylet nagyterme. Megalakult a „Keresztény Szociálista Építőmunkások Országos Szakszervezetének a helyi csoportja.

Tehát haladunk. A munkásság elforduit azoktól a vezérektől, kik nagyhangon hirdették a munkásság iránt táplált veszett jóakaratukat, de csak azért, hogy a saját zsebüket tömhessék meg s mig ők, — amint egyik munkás kifejezte, — pompás bársonyszékekben szivták a zsiros falatoktól, tele gyomorral finom szivarjaikat, addig a munkásság keserves, testet, lelket ölő munkával robotolt az állványon és műhelyekben, családja sinylődött, nyomorgott, de a horribilis pártadót (nem tagsági dijat) föltétlenül megkellett fizetni, mert különben következő héten nem volt szabad neki munkába állani.

Megtették egyik nagy családdal biró munkással, kinek családja is, de meg ő maga is huzamos ideig beteg volt, s fizetni nem volt képes 22 hétig a pártadót, hogy amikor felépülése után munkába állott, szombaton este a fizetésnél kijelentették, ha ki nem fizeti a 22 hetet, jövő héten munkába nem engedik. Hiába volt a kérés, hogy megfizeti részletenkint, de most nem képes, mert a családja szájából vonja el a falatot, nem használt. Kénytelen volt lefizetni, s az egész heti keresetéből 3, mondd három koronát vitt haza 7 tagu családja eltartására.

Legérzékenyebb oldala a vezéreknek, amikor a tagsági dijakról, általában a hett befizetés nagyságáról merünk beszélni, arra nem képesek megfelelni, hogy *miért adnak 30 fillérről elismervényt, miért nem adnak 32 fillérről, amennyit beszedtek hetenkint?*

Felnyilott a munkásság szeme.

Belelátott a nagyhangu vezérek kétes értékü, rájuk nézve csak további nyomorral és küzködéssel járó kisded játékaiba, igazi öntudattal lerázza a nyakáról azt a jármot, melynek súlya alatt egy évtized óta görnyed.

Mikor 3 héttel ezelőtt hirét vették a szociáldemokraták a keresztény irányu mozgolódásnak, igyekeztek minden emberüket mozgósitani, s nagy jerichói lármával, s egy munkás hajszárral berontottak a szinhelyre, hogy csirájában elfojtsák a mozgalmat. Nem sikerült. A szabó mestereket, az ő nyelvükön szólva a „kutyaszövetséget" felkeresték, hogy ne adjanak a papszamaraknak munkát, de ez is balul ütött ki. A munkaadók kijelentették, hogy ők nem nézik keresztényszocialiata-e vagy demokrata, hanem ha jó munkás, megérdemli a bért, munkát kap. Egyedül egy munkaadó nem akar tudni a keresztényszociálistákról. Hisszük, még csak gondolkodik s azért egyelőre még most sem hozzuk nyilvánosságra nevét.

Ha tényleg van ebben a városban keresztény többség, ha tényleg van ebben a keresztény többségben igazi keresztény meggyőződés, tudni fogja a keresztény közönség is kötelességét azzal szemben, ki a keresztény meggyőződést ily nyiltan, ily arcátlanul lábbal meri tiporni.

A vasárnapi alakuló gyülés.

Az alakuló gyülés vasárnap d. u. 4 órakor kezdődött. A hatóság részéről *Kemény* Ignác r. alkapitány volt jelen s mintegy 100 épitő munkás.

A gyülés elnökévé egyhangulag dr *Krüger* Aladár ügyvéd, népszövetségi helyi-igazgatót, jegyzővé pedig *Székely* Lajos tanitó, népszövetségi jegyzőt választották meg.

Dr *Krüger* Aladár elnök tüzes, hatásos beszéddel nyitotta meg a gyülést. Egy igen szép hasonlattal világitotta meg a keresztényszociálista munkások törekvését. A „Titanic" nevü hajó hatalmasan, félelmes erővel szelte a tenger habjait s utasai bizva annak a tengeri kolosszusnak hatalmában és erejében, nyugodtak voltak. Mikor azonban neki menve a hatalmas jéghegynek, a pusztulás, a halál karjai közt voltak, az utasok egy igen megható éneket kezdtek énekelni: „Közelebb hozzád Istenem!" Ez a jelenet ismétlődik meg mostanában a munkásság közt is.

Vakon követték vezéreik hivó és parancsszavát s tapasztalták, ha tovább is ezuton haladnak, a vezérek jéghegynek fogják őket vinni. Kivették a munkások szivéből, lelkéből a hitet, a vallásos meggyőződést, bizodalmat s helyette, hogy önző céljaikra annál jobban felhasználhassák őket, a gyülölködés, Istentagadás átkos magvait szórták el. Maga a munkásság sóhajtja már: *„Közelebb hozzád Istenem, vissza hozzád."* Ha szeretettel, kitartással, Istenbe vetett bizalommal munkálkodnak, fáradságuk bőséges jutalmat fog nyerni s azt is mondhatja, hogy Nagyvárad keresztény társadalma figyelemmel kiséri e mozgalmat s a maga sulyával, a maga meggyőződésével odaáll e mozgalom mögé és segiteni fogja diadalra vinni itt a keresztényszociálizmus fehér lobogóját.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után *Katona* Imre biztositási titkár mondott nagyhatásu beszédet. Összehasonlitotta a demokraták jellemtelen működését és a kereszténységi szociálisták erényeit. Az aradi demokrata párttitkár Vadász (Veisz) Armand lélekkufárkodását, akkor, amikor a hozzá jogvédelemért fordult szerencsétlenül járt demokrata munkásnak csak oly feltétel mellett intézte el ügyét, ha a kártérítési összeg 50 százalékát neki átadja, szóval, kihasználta zsarnoki lélekkel a hozzája fordult nyomorék munkás sanyaru helyzetét. Ezzel szemben a pozsonyi keresztény szociálisták, mikor Pozsonyban a nagy tüz elpusztitotta a ghettót, nem nézték, hogy milyen vallásu az illető szerencsétlenül járt család, házaikba fogadták, élelemmel ellátták, segitették őket nehéz helyzetükben.

HA DROGUA, GYÓGYANYAG, KÖTSZER, SEBÉSZETI és BETEGÁPOLÁSI, GUMMI CZIKKEK, sérvkötők, mentőszekrények, illatszer, pipereszappan, kosmetikai, arc- és kézápolási, háztartási és általában más mindenféle a kozmetikába vagy drogeriába vágó cikkeit a legjobból a legjobbakat, olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni ugy vásároljon kizárólag

Farkas István „Apolló Drogeriájában"

Nagyvárad, RÁKÓCZI (Fő utca)-ut 7/b. Fröhlich hentes üzlet mellett. A cimre tessék ügyelni!! Uj üzlet!!

Az ország legolcsóbban felszerelt és legmodernebb droguája.

Kocsán Károly központi titkár lelkes beszédben ismertette a keresztényszociális szakszervezetek célját és hasznát. Beszédjének igen megkapó része volt az, melyben a jelenlegi templomépítéseknél előforduló azon szomoru állapotra mutatott reá, hogy *templomainkat a legdurvább, legvadabb szitkok és legtrágárabb beszédek közt épitik fel*, ugy, hogy amikor a mi papjaink felmennek az épités haladását ellenőrizni, kénytelenek visszafordulni, a sok guny és ocsmányság hallatára.

Zárdáinkba bemennek dolgozni, festeni, a tisztelendő nővérek a legnagyobb gunyolódásnak, ocsmány és trágár megjegyzéseknek vannak kitéve. Ez mind a hazátlan demokrata vezérek munkája, kik egyebet sem tudnak, mint ocsmány rágalmakkal, hazugságokkal traktálni pártfeleiket, hogy ezzel mézesmadzagot huzva a munkásság szaján keresztül, a maguk lelketlen és zsebtömő munkáját elpalástolhassák.

Székely János központi titkár lelkes beszéddel ismertette az alapszabályokat, s kimutatta, hogy a demokraták 1907-től 1910-ig terjedő 4 év alatt horibilis összeget szedtek be és adtak ki, azonban a *milliós bevételekkel szemben csak csekély utazási segélyt adtak ki, munkanélküli segélyt pedig semmit.*

A költségvetésünk egy kis állami költségvetésnek is beillik. Nem akarunk kegyeletsértők lenni, de azt föl kell emliteni, hogy a nemrégiben elhunyt demokrata vezérnek Bebel Agostonnak, mig fel nem csapott szociálista vezérnek, csak a kalapácsa és vésője volt, s mikor elhalt *2 és fél millió márka* maradt utána. Elmondhatjuk, hogy szociálista munkásvezérnek lenni boldogság, de szociálista munkásnak lenni nyomoruság. Felszólitotta a jelenvoltakat, hogy gondolják meg a dolgot. Kitartással, egyetértéssel győzni fognak, de ha félnek, ha gyávák, meghunyászkodók lesznek, akkor ütött rájuk a végső óra, az ellenpárt irtózatos terrorizmusa lehetetlenné fogja őket tenni.

A beszédeket igen sokszor megszakitotta a zajos taps, és helyeslés. Egyhangulag kimondta a gyülés, hogy a Keresztény Szociálista Épitőmunkások Országos Szakszervezetének a helyi csoportját megalakitja, s azonnal megválasztotta a tisztikart is.

Lelkesen agilis munkakedvvel jött létre ez a szakszervezet is, s bizunk benne, hogy ez nem fellobbanó szalmaláng volt, hanem a tisztitó nagy tüz, mely a dudvát és az élősdieket elpusztitja, csak azért, hogy a kereszténységszocializmus nemes és tiszta virága szép fejlődésnek indulhasson.

*

Az „Uj Nagyvárad" tegnapi száma belekontárkodik a gyülés jellegébe, s tudós ábrázattal kijelenti, hogy a gyülés nem volt nyilvános, pedig az alapszabályok értelmében csak nyilvános gyülésen lehetett volna megalakulni. Nyugodjanak meg, hogy akik ezt a mozgalmat vezették, előbb megnézték azt az alapszabályt, s csak azután cselekedtek. Mondják meg nyiltan, hogy az Uj Nagyváradnak botrány kellett volna, hasábos cikknek. Nagyon sajnáljuk, de a vezetőség nem akart az Uj Nagyváradéknak és demokratáéknak örömet szerezni, ezért a gyülést nyilvánosan tartották meg — de csak tisztességesen viselkedni tudók számára.

A háboru után.

Tárgyalás a portával.

Szófia, szeptember 1. A bolgár kormány tegnap elhatározta, hogy közvetlen tárgyalásokat kezd a portával. A delegátusokat haladéktalanul dezignálják.

Róma, szeptember 1. A „Tribuna" Rizow bolgár követtel interviut folytatott a török-bolgár közvetlen tárgyalások ügyében. A követ kijelentette, hogy tényleg hivatalos értesitést kapott arról, hogy közvetlen tárgyalások indulnak, ami nézete szerint Olaszország politikájának köszönhető. Garroni konstantinápolyi nagykövet, aki a törököknél nagy rokonszenvben áll, teljes sikerrel müködött és a törökök igen sokat köszönnek neki, mert Olaszország ugy a törököknél mint a bolgároknál teljes bizalomnak örvend.

Ily módon tanácsokat adhatott a két állam kormányainak, amely tanácsok eredményesek voltak.

Rizow kijelentette, hogy az igazságos tárgyalások utját a leghelyesebbnek tartja, mert ezen lehet leggyorsabban konkrét eredményhez jutni. Bizik abban, hogy őszinte és állandó megegyezésre fognak jutni. Ami a határvonalat illeti, azt hiszi, hogy Drinápoly a törököké maradhat, a drinápolyi pályaudvar azonban a bolgároké legyen, nehogy a Dedeagaccsal való összeköttetés megszakadjon. A törökök és bolgárok szomszédsága a városban még szilárdabbá füzi majd a két nemzetség barátságát, annál is inkább, mert lényeges ellentétek nincsenek és sok közös munkára lesz alkalom.

Hadifoglyok kicserélése.

Szófia, szeptember 1. A hadügyminiszter elrendelte, hogy a Bulgária területén tartózkodó szerb hadifoglyokat hozzák Szófiába, ahonnan Caribrodba szállitják őket és ott átadják a szerb hatóságoknak, amelyek viszont átadják a Szerbiában őrzött bolgár hadifoglyokat.

Változások a diplomáciában.

Bécsből jelentik: A vasárnapi lapok megirták, hogy *Forgách* János gróf, drezdai követet néhány hétre a külügyminisztériumba rendelték be szolgálattételre, mert a külügyminisztert és az oszályfőket az utolsó hónapok eseményei annyira kimeritették, hogy mulhatatlanul szükségük van egy kis pihenőre.

Forgách gróf berendelése korántsem ideiglenes jellegü: a drezdai követ már csupán azért fog visszatérni Drezdába, hogy ott a szász királyi udvartól és a szász kormánytól elbucsuzzék.

Forgách János grófot már a legközelebbi jövőben, de alkalmasint még ebben a hónapban ki fogják nevezni a külügyminisztériumba osztályfőnökké. Forgách gróf gazdag tapasztalatokat szerezhetett Belgrádban, hol éppen a legkritikusabb időben 1909. tavaszán képviselte a monarchiát, még pedig kiváló energiával és sikerrel.

Forgách János grófnak a külügyminiszteriumban egy másik előkelő főtisztviselő, *Szapáry* Frigyes gróf csinál helyet.

Szapáry grófot a pétervári nagykövet állásra szemelték ki.

A Kath. Népszövetség római zarándoklatának programja.

A Katolikus Népszövetség tavasszal hirdetett római zarándoklatát a Pápa Őszentségének betegsége miatt őszre halasztotta. Most azonban minden körülmények között megtartja.

A zarándoklat reszvételi dijai a régiek maradnak, dacára annak, hogy az olaszországi vasutak julius elsején felemelték a vasuti dijszabást és dacára annak, hegy visszafelé végig vasuton jön a zarándoklat és utba ejti Páduát is, Szent-Antal hajdani csodás müködésének szinhelyét. Velence, Róma és Pádua, ez lesz három fénypontja a zarándoklatnak.

A zarándoklat ideje és utiránya:

Indulás Budapestről szeptember 29-én.
Érkezés Velencébe szeptember 30.
Időzés Velencében fél nap.
Érkezés Rómába október 1-én.
Időzés Rómában öt nap.
Érkezés Páduába október 6-án.
Időzés Páduában fél nap.
Érkezés Budapestre október 7-én.

Részvételi dijak:

I.	osztály	240 kor.
II.	„	180 „
IIIa.	„	115 „
IIIb.	„	80 „

Fontos tudnivalók:

A részvételi dijban benne van:

1. A megfelelő ossztályu és hajójegy Rómába és vissza.

2. Teljes ellátás utközben az indulás napját követő reggeltől számitva (ital nélkül.)

3. Szállás és ellátás (ital nélkül) öt nap és négy éjjel Rómában.

4. Szakavatott vezetők az egész uton.

5. Velencében a hajóállomástól a vasuti állomáshoz való átszállitás.

6. A III. b. osztály utasai vasuti-, hajójegyet és szállást kapnak, élelmezésről maguk gondoskodnak.

7. Az I-sső osztályu utasok kizárólag elsőrangu szállodákban és elsőrangu ellátásban részesülnek.

8. A II. osztályu utasok jó szállodákban 2—3 ágyas szobákra tarthatnak igényt és feltétlenül jó ellátásra.

9. A III. a. osztályu utasok tiszta szállást és jó ellátást, ugyszintén a IIIb. osztályu utasok is feltétlenül tiszta hálószobákra tarthatnak igényt.

10. Podgyászukat a résztvevők maguk tartoznak gondozni és csupán az dij mentes, ami elfér az utas felett a vasuti kocsi hálójában.

A jelentkezés:

A zarándoklaton való részvételt minél hamarább be kell jelenteni. Az indulás előtt tizennégy nappal lezáródik a jelentkezés és a később jelentkezők el nem fogadtatnak.

Nyári amerikai cipők a legszebbek
REINNÁL Rákòci-ut. Telefon 10-74.

A jelentkezésnél husz koronát kell beküldeni, amely természetesen beleszámitódik a részvételi dijba. A teljes összeget az indulás előtt nyolc nappal kell beküldeni.

A római tartózkodás

részletes programját minden érdeklődő ingyen megkaphatja, aki a Katholikus Népszövetség irodájától (Budapest, Ferenciektere 7.) egy levelezőlapon kéri.

Ötvenkét évig a mezőn.

A miniszter és gróf Almássy Dénes elismerése.

Sarkad község képviselőtestülete szombaton igen látogatott gyülést tartott. A gyülésen *Gsanády* Jenő főszolgabiró is jelen volt. A gyülés első tárgya volt a megüresedett községi pénztárosi állás betöltése.

Hárman pályáztak a fontos tisztségre. A főszolgabiró mind a három pályázót jelölte s igy szavazás utján döntöttek a testületi tagok. A három pályázó közül P. *Nagy* István huszonkét szavazattal kapott többet mint a többiek s igy őt jelentette ki megválasztottnak a főszolgabiró. A választás a legnagyobb rendben folyt le.

A választási izgalmak lecsillapulta után egy igen szép ünnepség folyt le a képviselő-testület termében. A község vezetői előtt ugyanis megjelent *Nagy* Mihály gróf *Almássy* Dénes uradalmi kondása és átvette a földmivelésügyi miniszter legnagyobb elismerését és 100 korona jutalmát. Nagy Mihály egyszerü paraszt ember és méltán megérdemelte ezt a kitüntetést. Ötvenkét éve már hogy állandóan szolgálja az Almássy uradalmat. Őszbe vegyült hajlotthátu ember az öreg, de azért még ma is ép ugy tudja teljesiteni kötelességét, mint egy félszázaddal ezelőtt. Ötvenkét évből mondhatni csak napokat töltött a faluban emberek között. Életének legnagyobb részét mezőn töltötte.

Hosszu szolgálata alatt soha senkinek sem volt panasza az öreg kondásra. A gróf valahányszor találkozott a hüséges szolgával, soha sem feledkezett meg róla, hogy elismerését nyilvánitsa. Most, mikor a vármegyéből összeirták a hosszu szolgálati évvel biró munkásokat, Nagy Mihályt legelsőnek terjesztette fel a főispán.

A földmivelésügyi miniszter 100 korona jétalmat és elismerő oklevelet adott a derék embernek. A miniszter kitüntetését Csanády Jenő főszolgabiró személyesen adta át szép beszéd kiséretében. A kitüntetéseket Nagy könnyekig meghatva egyszerü, de szivből jövő szavakkal köszönte meg.

Az öreg embert még mielőtt a földmivelésügyi miniszter kitüntette volna, földesura, *Almássy* Dénes gróf szintén megjutalmazta. Az egész uradalmi személyzet jelenlétében buzditó és elismerő beszéd kiséretében *ezer* koronát adott az öreg kondásnak.

Az egyszerü paraszt embert becsületes, kitartó és hüséges munkájáért az egész község ugy ünnepelte szombaton, mintha a község legelső emberéről lett volna szó. Talán az is volt abban az órában, őt állitották oda a kötelességteljesités mintaképéül.

Három millió helyett két millióba kerül.

Árlejtés a honvédtüzér laktanyára.

A Nagyváradon épitendő honvédtüzérlaktanya épitésére tegnap tartották meg a városházán az árlejtést. A kiirt pályázatra oly sok ajánlat érkezett be, hogy a zártajánlatok felbontása délelőtt 9 órától déli 1 óráig tartott. Az ajánlattevő iparosok és vállalkozó cégek megbizottai annyian jelentek meg, hogy a közgyülési nagyteremben kellett az árlejtési eljárást, megtartani. Különben mintegy 120-an pályáztak.

A pályázat eredménye amig rendkivül kedvező Nagyvárad városára, épen olyan jellemző a mai munkanélküliségre. Az egész országból igen sok ajánlat érkezett és az árakat igen lenyomták. Igyekeztek a lehető minimumra leszállani az ajánlati összegekben, hogy a munkát elnyerjék.

A pályázatból az látszik, hogy a legelőnyösebb ajánlatot az Incze és Társa nagyváradi cég adta be, de az egyes szakmunkákban a kisiparosoknak van még az Incze-cég ajánlatánál is olcsóbb ajánlata; ezeket a városnak nem lehet mellőzni.

Egyenkint bontotta fel *Komlóssy* József tanácsnok az ajánlatokat.

Az eredmény a következő:

ács munkákra: Kemény Béla 169710·51;

asztalos munkákra: 35 asztalos iparosból alakult alkalmi szövetkezet nevében *Szabó* Károly 132444.15; — Réh és Hodossy, Tarsoly F. és Széles Sándor, (a padozati munkák kivételével) 95347·10; — ifj. Rimanóczy Kálmán 128909·72;

bádogos munkákra: Tóth Kálmán 37296·88; — Rónay János (Cegléd) 34638·45; — Demkó Gy., Szilvássy János, Tötös Mihály 36738·70; — Holló Testvérek (Arad) 39273·69; — Kollár József 30663·34.

burkoló-munkákra Strasser Vilmos (Budapest) 51063·66, cementlapokkal alternativ 36914·81; — Valla József (Budapest) kőfaragó és burkoló 103039·61, kőfaragó 41245·83; — Magyar aszfalt r. t. burkolatra 30393·09; Melocco Péter r. t. kőfaragó 39865·24; mükő 60184·40; — burkoló 34763·81; összesen 134813·45; — Rosenberg Izsó kőfaragó 31321·53; — burkoló 59060·—, cementező 30479·—;

föld-, kőmüves- és elhelyező-munka Rendes Vilmos 1.603,636·46;

kályhás-munka: Eisler és Vértes (Budapest) 24527·—; — Hirsch és Frank (Budapest) 31946·—; Ullmann és Schvarcz (Nagyvárad) 17481·—; — Szilágyi és Társa (Arad) 20300.—; Schwarcz Sándor és Társa 23697.—; szabad. füstemésztő kályhagyár r. t. (Székesfehérvár) 27078·—; Koch Jenő (Budapest) 22120.—; Nadrági vasipar rt. (Budapest) 16975·—;

karpitos-munkára: Szántó Dezső (Nagyvárad) 2237·35; — Barza József 2097.—;

lakatos stb. munkára: Tátray S., Grünfeld, Szántó D., Vicsay Testvérek lakatos szakosztály: lakatos munkára 124535·35; — keritésre 44352·59; — vasfedélre 25200·—; — kályhákra 17803·—;

mázoló-munkára: Duschák Henrik (Szeged) 22151·74; — Topsál Ilona, Vilmos 14231·54; — Papp József és Társai 15585·18; — Máthé István és Társai 20531·57; — Czapfalvi József és Társai 17144·71; — Ungerleider és Markovits 16981·33; — Pethő Zsigmond 21398·61 (5 százalék engedmény); Bálint Mihályné 24032·10 (10 százalék engedmény).

mükőre: ifj. Walla József 47369·33;

padozati munkára: Egyesült parkettgyárak (Bpest) 42558·50;

szobafestő munkákra: Ritter Lajos és Weinstock Saamu 1006; Ungerleider Mór 832, (3 százalék engedmény);

szobafestő és mázoló: Agárdi István és Weinstok József mázoló munkára 21582·81; — szobafestő munkára 1005·—, összesen 22587·87; Winkler Szidor mázoló 19996·32; szobafestőre 950·—, összesen 20946·32;

tetőfedésre; Magyar asbest-palagyár r.-t. (Jánosháza) müpalafedés 62000·—; Meteor palagyár (Nvárad) asbest-pala 54140·40, müpala 71111·32; — Kramer Adolf és fiai (Nyitra) 64166·40; — Miskolczy és Társa (Bpest) 71418·20; — Eternit müvek 85293·32; — „Zenith“ asbest-palagyár (Puhó) 75473·44; — Diósi Ignác fia Lajos 59554·44; — Biharm. I. asbestmü palagyár (Székelyhid) 60156·— (7 százalék eng.); — Granit asbestpalamüvek (Miskolcz) 62333·20; — Györffy István (Bpest) 72018·20;

üveges munkára: Hant Jenő 11580·—;

toronyórára: Nadler és Schönfeld (Bpest) 1375·—; Szántó Gyula (Nvárad) 1050·—; — Rozgonyi és Lendvay (Bpest) 1600·—;

vastető szerkezet: Weitzer János r.-t. (Arad) 27148·30; — Nagyváradi vasöntőde és gépgyár r.-t. 22579·04; — Magy. „Stefan“ tetetőgyár r.-t. (Bpest) 29585·20; Ganz és Társa Danubius (Bpest) 26922·51;

bádogos, vizvezeték és csatorna: Goldberger és Társai (Nagyvárad) 126793·61, vasszerkezeti mühely (Kecskemét) csak csatornázás 83463·30; — Tóth és Tátray csatornázás 48631·65; — Rónay János (Cegléd) összesen 128,715·35; — Oberding Antal (Kolozsvár) vizvezeték és belsőcsatorna 39635·30; — Waldmann Antal (Budapest) összes 95024·23; Hirsch és Társa csatorna és lakatosmunka 201.691·75.

Ezenkivül az összes munkálatokra pályáztak:

Ehrenwald és Sasvári (Budapest) 2.336,508·41;
Wilheim és Telkes (Budapest) 2.695,774·51;
Bäck Alajos (Budapest) 2.626,436 84;
Fóris Vilmos (Budapest) 2.725.080·30;
Gerster, Megyeri és Szunyogh (Nagyvárad) alternativ: 2.315,964·06 és 2.344,576·62;
Grünwald Testvérek és Schiffer 2·499·862·87;
Fejér Lajos és Ritter Ignác (Debrecen) 2.260,689·39;
Reisinger József (N.-Várad) 2.391,403·64;
Incze Lajos és Társa (Nagyvárad) 2.096,925·26.

Az Incze-cég ajánlatának felbontása nagy meglepetést keltett.

A mérnöki hivatal, a számvevőséggel együtt még átrevideálják az ajánlatokat s azután kerül a törvényhatóság elé az eredmény, amely egy millióval kevesebb, mint a költségelőirányzat.

Mig a készlet tart! A volt Fráter és Kosminszky cégtől fennmaradt árukat megvettem és azt 26-ától kezdve elárusitom a volt helyiségben Rákóczi-ut.

ÁRJEGYYÉK KIVONAT:

Női harisnya kötött,	ezelőtt	—.70 fill.	most	—.28 fill.
Férfi zokni	«	1.10 «	«	—.28 «
Finom mintás	«	1.40 «	«	—.60 «
Selyem ernyők	«	7.— kor.	«	3.30 «
Len férfi zsebkendő	«	1.50 fill.	most	—.46 fill.

Ezenkivül himzések, csipkék, szalagok, zsebkendők és minden raktáron levő áruk igen olcsó árért.

Klein Sándor és Tsa

PICK UR.

Kik dolgoznak a sarkadi cukorgyárban? — Pick urat senki sem szereti. — A mellőzött sarkadiak.

*

Cséffától Gyuláig bárkit is kérdezünk meg, mindenki tudja, hogy kicsoda *Pick* ur? Ismeri az egész vidék és mindenki csak ugy szólitja, hogy Pick ur. Máskülönben, ha ugy jobban érdeklődünk Pick ur után, többet is megtudunk. Először is Pick urnak a másik neve Jakab, tehát reá nézve is előnyösebb, ha csak rövidesen, sikkesen Pick urnak hivják. Másodszor Pick urat senki sem szereti, tehát olyan embernek kell lennie, akinek sok emberrel van dolga. Tényleg Pick urnak nagyon sok emberrel van dolga, mert Jakab igazgató a sarkadi cukorgyárban.

Egy alkalommal már szerepelt Pick neve a nyilvánosság előtt, amikor ugyanis, a gyár tisztviselői sztrájkba akartak lépni. Azóta korántsincsenek olyan állapotok a gyárban, hogy ne lehetne beszélni Pick igazgatóról. Például Pick Jakab legutóbb a gyár egyik tisztviselőjének, akit egy másik cukorgyárhoz neveztek ki, igy gratulált:

— Mit akar maga? Hiszen még magának az apja rongyot szedett.

No, hogy az illető sem maradt adósa, azt elhihetjük. De ez még csekélység, elvégre nem ide tartozik annak megállapitása, hogy az igazgatónak-e avagy az illető tisztviselőnek szedte a rongyot a papája. Pick Jakab most más dologgal szolgált rá, hogy foglalkozzunk vele.

Tudvalevő dolog, hogy a sarkadi cukorgyárat nem csupán azért létesitették Sarkadon, mert azon a vidéken van a legtöbb cukorrépa termelő, hanem azért is, hogy a sarkadi és a környékbeli lakosság foglalkozáshoz jusson.

A gyár hat hónapig van üzemben és hat hónapig szünetel. A szünet a nyári hónapok alatt van, amikor a mezei munkával foglalkozóknak amugy sem volna idejük mással foglalkozni. Télen azonban az egész környék lakossága szivesen venné, ha kenyeret tudna keresni. Az idén nagy reményekkel voltak eltelve a gazdák. Ugyanis a szokatlan gyenge termést a gyárból nyerendő jövedelemből akarták pótolni.

A munka most szeptember közepén veszi kezdetét. Jelenleg a munkások szerződtetésével és elhelyezésével van elfoglalva a gyár. Szombaton meg is történt a munkások szerződtetése. *Kétezer munkást szerződtetett* Pick ur. *És ezek között a munkások között nincs egyetlen egy sarkadi sem.* Csupa idegen nemzetiségiek a munkások. Tóth, oláh, rác, de sarkadi vagy a vidékbeli munkás, az egy sincs köztük.

Pick Jakabnak ez az eljárása igen nagy felháborodást idézett elő az egész környéken. A sarkadiak el vannak keseredve a mellőzés miatt. Mikor megkérdezték az igazgatót, hogy miért mellőzte a sarkadiakat, röviden adta meg a felvilágositást. A mellőzésnek az igazgató szerint az az oka, hogy a sarkadiak nem fejtenek ki olyan szorgalmat, mint az idegenek és hogy nem is olyan megbizhatók.

A sarkadiak elkeseredése valószinüleg nem fogja annyiban hagyni a méltánytalan bánásmódot és megteszik a kellő lépéseket sérelmük orvoslása végett.

Az uj főszolgabiróságok.

Sarkad is járási székhely akar lenni. — Biharszentjános tiltakozása.

*

A vármegye közigazgatási teendőinek rendkivüli nagy aránya szükségessé tette, hogy a nagy kiterjedésü vármegyét még jobban széttagolják és a jelenlegi tizenhét járás községeit tizenkilenc járásra osszák. Két uj járás létesitése van tervbe véve. A közigazgatás intézői ugy tervezték az uj beosztást, hogy az egyik uj járási székhely Mezőtelegd, a másik pedig Komádi lesz. Az uj járások községeit a központi, margittai és a biharkeresztesi járásokból szakitják ki.

Még csak tervről van szó és már az egész vármegye lázban van. Különösen az érdekelt községek mozognak erősen. A terv szerint az egyik uj járásba Biharszentjános is be lenne véve s igy kikapcsolnák a biharkeresztesi főszolgabiróság ügyköréből. Tegnap ebben az ügyben a község képviselőtestülete egy igen érzékeny hangu beadványt terjesztett be a vármegyéhez.

A képviselőtestület e beadványában tiltakozik az uj beosztás ellen és kéri, hogy a jövőben is hagyják meg a keresztesi járásban. A keresztesi járás tisztikara ugyanis oly előzékeny és szeretettel bánik a községgel, hogy egyáltalán nem kivánkoznak uj fennhatóság alá jutni. A lakosság már megszokta a mai vezetőséget és csak kellemetlen lenne, ha átcsatolnák. Ha mégis megtörténne az uj beosztás, az a lakosság elégületlenségével találkozna és a legnagyobb elkeseredést provokálná.

Biharszentjánosiakon kivül megmozdultak a sarkadiak is. *Sarkad*, mint a vármegye egyik legnagyobb községe, nem akar mögötte maradni Komádinak. Az uj járások ügyével a sarkadi képviselőtestület szombaton foglalkozott.

Az ülésen a testületi tagok nagy lelkesedéssel kimondották, hogy ők reflektálnak az egyik járási székhelyre. E szerint a második főszolgabirósági székhely nem Komádiban, hanem Sarkadon lenne.

Az uj járásba Méhkerék, Ant, Kötegyán, Sarkad és Sarkadkeresztur községek tartoznának. A képviselőtestület elhatározta, hogy az uj járás érdekében a legmesszebbmenő akciót inditja meg. Egy két tagu küldöttséget választottak. *Nagy* Zoltán főjegyző és *Képiró* Imre főbiró vezetése mellett. A küldöttségnek az lesz a feladata, hogy felkeresse *Tisza* István és *Tisza* Kálmán grófokat, továbbá *Miskolczy* Ferenc főispánt, *Fráter* Barnabás alispánt és felkérje őket, hogy a törvényhatóságban támogassák a sarkadiak tervét.

A sarkadiak mozgalma meglepetésszerüleg hatott. A vármegyében egyáltalán nem számitottak erre az uj akcióra, mert nem találták azt célszerünek.

Tegnap ebben a dologban megkérdeztünk egy előkelő állásu megyei tisztviselőt, aki kijelentette, hogy keresztül tudják vinni a sarkadi tervet. Sarkad és környéke ugyanis nem oly nagy, hogy azt a nagyszalontai főszolgabiróság el ne tudná látni. Sarkad földrajzi fekvése sem alkalmas uj járási székhelynek.

Ugylátszik az uj rendezés még nagy küzdelmeket fog provokálni s jó időbe kerül, mig véglegesen rendezve lesz.

A NÁTHÁS MÉLTÓSÁGOS SZINÉSZJELÖLT.

*

Lakást kerestem. Egyszobás butorozott különbejáratu utcai lakást. Persze az utolsó pillanatban. Elsején. Mikor már muszáj volt a régit otthagyni.

Valahol a Kórház-utca végén sikerült felfedezni ezt a cédulát: Egy csinosan butorozott utcai szoba azonnal kiadó. Ez kell nekem. Azonnal!

Benyitok a kapun és egy gyönyörü, buja növényzetü kert az első, amit észreveszek. Az udvaron senki. A nyárutó forró napja aranyos zuhanyt lövelt a kertre. Ez pompás lesz — konstatáltam. És mielőtt megnéztem volna a lakást, lementem a kertbe.

Keskeny ösvényen haladtam, a legnagyobb csöndben. Mondhatom, hogy gyönyörködtem. De nem sokáig.

Egyszerre megálltam.

Sőt megdöbbenve álltam meg. Ott, ahol legsürübb volt a vörös szegfü, a százszorszép és a ciklámen, hirtelen egy hatalmas, vaskos ököl emelkedett fel. Utána hörgő hangon valaki, biztosan az ököl tulajdonosa, igy kiáltott:

— Ti urak! ott elől mikor szoktatok *embert ölni?*

Komolyan megijedtem. „Ott elől" én állottam. Nem tudtam, hogy nekem szól-e a felszólitás, vagy pedig én leszek az, akit az „urak" meg fognak ölni. Egyikhez sem volt kedvem.

Nagy nehezen megfordultam és félelemtől remegő inakkal akartam menekülni, mikor ismét megszólalt a láthatatlan:

— Bizáncban minden eladó, de legolcsóbb ma a korona!

Körülnéztem. Nem! Ez nem az elme-

SERVKÖTŐK, HASKÖTŐK
méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készittetnek
Fehér János kötszer gyárában (Rákóczi-ut, Bémer-tér.)
ahol óriási választékban kaphatók: Irigatorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle szülészeti és betegápolási czikkek.
Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban
és kitünő kivitelben készittetnek. Telefon 419.

kórház! De azárt futottam kifelé! A kertajtó hangosan becsapódott. A „valaki“ utánam kiáltott:

— Hé! Ki az? Álljon meg!

Megálltam.

— Kérem, a lakást szeretném megnézni.

Ekkor tápászkodott fel a hatalmas ököl tulajdonosa. Előbb két végtelennek látszó lábat láttam csak, mert a szőllőlugas eltakarta a felső testét. Aztán nagy nehezen kibontakozott előttem báró *Gorup* György, a Szigligeti-szinház legfiatalabb tagjának óriási alakja.

— No mi az, mi az? Tanulni tetszik?

— Dehogy, dehogy. Beteg vagyok. Náthás, influenzás. Napfürdőt veszek.

— Ja ugy? Betegnek tetszik lenni! De akkor mi lesz a vizsgával?

— Azért meg lesz. Holnap vagy holnapután megyek fel a mesterrel Pestre. És jövök haza játszani.

Szép karakterisztikus orra pirosabb mint a szegfü és hatalmas, mély organuma most olyan mint egy repedt tülök.

Még beszélgettünk egy keveset, közben örömmel állapitottam meg, hogy csak muló bajról — kis nátháról, — van szó.

A méltóságos szinész ismét visszafeküdt a nyiló, szinpompás virágok közé és tanult tovább „Bizánc“ Giovanni gyönyörü szerepét.

Persze, hogy elfelejtettem kivenni a: „Csinosan butorozott utcai szobát.“

A vasuti pragmatika módositása. Azoknak a tanácskozásoknak, a melyeket a nyár elején gróf Tisza István miniszterelnök és gróf Pejacsevics Tivadar horvát miniszter Budapesten és báró Skerlecz Iván királyi biztos Zágrábban folytattak a vezető horvát politikusokkal, egyik legkardinálisabb pontja a vasuti szolgálati pragmatika módositása volt. Gróf Tisza István miniszterelnök ugyanis kifejezetten megigérte a koalició által alkotott vasuti szolgálati pragmatika módositását olyformán hogy a nyelvkérdés a szolgálati pragmatikából kihagyatik.

A szolgálati pragmatika módositásán sürgősen dolgoznak a kereskedelmi miniszteriumban és politikai körökben azt beszélték, hogy a pragmatika módositási munkálatai már annyira előrehaladtak, kogy ez a kérdés a szerdai minisztértanács napirendjének egyik tárgya lesz. A mint illetékes forrásból értesülünk, a kereskedelmi miniszteriumban tényleg dolgoznak a vasuti szolgálati pragmatika módositásán, de a kérdés még nincs annyira előrehaladva, hogy a szerdai minisztertanács foglalkozhassék vele.

HIREK

EZÜSTHERCEGNO.

*

Arról a hercegnőről van szó tisztelt olvasóm, akire kegyed gondol. Minden ember multjában ott tündököl egy hercegnő, aki még a meséskönyvekből, hosszu családi regényekből, velencei történetekből mint elképzelt tünemény, tökéletes szépség, graciozitás, fenség és más előkelő fogalom hordozója volt, élt, halványodott s mindig felébredt, valahányszor valaki azt mondta:

— Olyan, mint egy hercegnő.

— Istenem: egy hercegnő! . . . Mikor jut egy eloven hercegnőhöz szegény polgári társadalom. Egyszer tiz esztendőben. Felcsuszik a neve a polgári fantázia égboltjára, mint a hold. Ezüstös, sejtelmes, lágy és titokzatos. Mint egy hercegnő . . .

Ez a „mintegy hercegnő“ most Lujza, Kóburg Lujza, akit negyven ügyvéd támadott meg — rendes keresettel. Adós szegény hercegnő, adós nyakig s az öregséggel járó bajokon kivül szörnyen küzd az adósságaival.

Tiz esztendeig ez elé az asszony elé hordták szegény poéták lázpiros gondolataikat, ő volt az „Oh, Asszonyom“, „Oh Hercegnőm“ exklamációval kezdődő vasárnapi tárcák titkos és névtelen hősnője, ő volt köznép hasonlataiban az ismeretlen hercegnő, aki röppant gazdag. Most, mint mondani szokás, szürke alperes. Szegény hercegnő.

Efölött nincs mit borongni. Egy felégetett világ áll mögötte. II. Leopold családjában csak ilyen lobogó szerelem élhetett s Lujzában a cárnők lelke lakott Megmérgezte valami, a királyi udvar romlottsága, francia barátnői, vagy talán nem született királynőnek, talán egy csunya nevelőnő lett volna belőle. Nagy szabadsága volt s nem iudott vele takarékosan élni.

Fönt Zemplénben hallottam egy öreg asszonytól, hogy régen azt hitték az apácákról Sárosban, hogy mivel ők többet nem jöhettek ki a nagy világba, hát kidugták apró fehér kezüket az ablak rácsán és belemarkolva a szabad levegőbe, az ujjaikat csókolták. Milyen édes lehetett ezeknek a szabadság.

Kóburg Lujza vigyázhatott volna. Teljesen érthetetlen, hogy a huszadik században a trón mellől bukjék le egy nő a szerelem miatt. Lözönséges számitások szerint a halálos szerelem égöve a lateiner pályáig ér, azon felül olyan ritka, mint egy-egy északsarki expedició.

Azt hiszem, hogy a hercegasszony sorsa csak a sok ezer hivatalnoknő és családanya számára érdekes. Nők, akik a taposómalomban izzadnak havi 80—100 koronáért, azok egy pillanatra büszkék a beesületes, nyugodt vérükre, kacagó gyerekeikre, megfogják tiltani leányaiknak, hogy elolvassák majdan Lujza memoirjait.

A szép ezüsthercegnő, akiről még gyerekkorukban parádés irásokat, költeményeket olvastak, megvörösödött, félteni fogják tőle, a sorsától azokat a hiu, elégedetlen, örökké flirtelő nagy lányokat, akik szeretnének tulemelkedni szerény környezetük keretein, világvárosokba, fürdőkbe vágynak, bárói koronák, fogatok, estélyek és hódoló udvar után. Egy ezüsthercegnő lesiklott s pályáját visszafelé ezer nyugtalan kisvárosi leány szeretné megtenni. Mennyi baj lesz a regényes hajlamu kisasszonyokkal! . . . *(p. j.)*

---

* **Beöthy László Nagyváradon.** Előkelő vendége volt tegnap Nagyváradnak. *Beöthy* László, a volt kereskedelmi miniszter tartózkodott itt. A volt minisztert hivatalos ügyek szólitották Nagyváradra, amiket személyesen akart elintézni. A délelőtt folyamán meglátogatta a vármegyeházát. — Hosszabb ideig időzött *Jerzsák* István helyettes elnöknél. A volt miniszter sok régi ismerősével találkozott és mindenkihez volt egy-két szives szava.

* **A megyés püspök Debrecenben bérmálni fog.** Gróf *Széchényi* Miklós püspök szeptember 20-án Debrecenbe utazik, ahol a bérmálási szentséget fogja kiosztani. A püspök minden hivatalos fogadtatás és ünneplés mellőzését kérte, mert csupán egyházi funkciót kiván teljesiteni. A bérmálás vasárnap, szeptember 21-én lesz. A püspök, akit Gróh Ferenc prépost lát vendégül, több látogatást is fog tenni Debrecenben.

* **Orvosi körökből.** Dr *Konrád* Jenő, a nagyváradi m. kir. bábaképző intézet igazgató-tanára, szabadságáról hazaérkezett, az intézet vezetését átvette és orvosi müködését is megkezdette.

* **A vármegye költségvetése.** Biharvármegye harmadik szakosztálya tegnap ülést tartott *Tatár* Zoltán elnöklete alatt. Az ülésen a vármegye 1914. évi költségvetésével és az azzal kapcsolatos kérelmekkel foglalkoztak. A költségvetés általában a mult évi keretek között mozog.

* **Tanitóválasztás az iskolaszékben.** A községi iskolaszék legutóbbi ülésén nem ejthette meg a tanitó, illetve tanitónők választását, mert nem jöttek össze a tagok elegen. A választó ülést dr *Thury* László megbizott elnök holnap, szerdán, szeptember 3-ikán délután 4 órára ujból összehivta. Ezt annál inkább figyelmébe ajánljuk az iskolaszék tagjainak, mert ha nem jelennek meg ezuttal sem kellő számmal, a választást nem lehet megejteni.

Kováts Kálmán
mű-asztalos
Nagyvárad, Vámház-utca 33. (Gázgyárral szemben.)
Készit: egyszerü és mű-butorokat, teljes lakásberendezést, valamint mindennemü asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

*** A főkapitány hivatalában.** *Gerő* Ármin Nagyvárad város rendőrfőkapitánya tegnap ismét megkezdte hivatalos müködését. A szabadságon volt főkapitányt *Jánossy* Gyula h. főkapitány helyettesitette kitünően. Jánossy Gyula ujra átveszi a bünügyi osztály vezetését s befejezi a hamis- és hazárdjátékosok ellen inditott akcióját.

*** Mayor Miklós kitüntetése.** A hivatalos lap vasárnapi száma közli *Mayor* Miklósnak a nagyváradi társadalom egyik közismert tagjának kitüntetését. A király ugyanis a nyugalomba vonult jeles katona tisztnek valamint törvényes utódainak a magyar nemességet Szászhidvégi előnévvel adományozta és megengedte, hogy családi nevüket „*Major*“ alakban használják.

*** Hornig biboros püspöki jubileuma.** Veszprémből irják, báró Hornig Károly dr biboros, veszprémi megyés püspök szeptember 8-án tartja meg negyedszázados püspöki jubileumát. Ez alkalommal az egyházmegye papsága remekmüvü és értékes főpásztori bottal és egy diszes albummal fogja jubiláló főpásztorát megtisztelni. Az album tartalmazni fogja az egyházmegye papjainak arcképét. A fényes ünnepélyre az egész egyházmegyében nagy a készülődés.

*** Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter dr *Vitányi* Iván nagyváradi törvényszéki joggyakornokot a beregszászi törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

*** Halálozások.** Özv. *Bálintffy* Lajosné született Névery Erzsébet, 93 éves korában a biharmegyei közkórházban elhalt. Temetése szeptember 3-án délelőtt 10 órakor lesz a kórházból. — *Buzgó* Károly m. kir. áll. vasuti váltókezelő, 42 éves korában elhunyt. Temetése tegnap délután volt a közkórházból.

*** Ay uj hajdudorogi püspöknek,** Mislóssy Istvánnak installációja nem okt. 14-én lesz, mint ahogyan eredetileg tervezték, hanem már október 5-én meg fog történni. Az installáció után a püspök Debrecenbe költözik, ahol egyelőre három évre bérelt lakást.

*** Uj szentszéki ülnök.** Gróf *Széchényi* Miklós megyés püspök *Molnár* Dezső Kálmánt, a debreceni Teréziánum első prefektusát, szentszéki ülnökké nevezte ki. Molnár a Teréziánum fejlesztése s általában a debreceni katholikus iskolaügy körül kiváló érdemeket szerzett; ezeket az érdemeket ismerte el a főpásztor is a kitüntetéssel, mely széles körben okoz igaz örömet.

*** A Gazd. Egylet uj titkára.** A biharmegyei Gazdasági Egyesületben *Weingärtner* Andor halálával megüresedett a titkári állás. A pályázatot meghirdették s negyven pályázó adta be kérvényét. Vasárnap délután Markovits Antal elnöklete alatt tartott gyülésen választották meg az uj titkárt. A jelölő bizottság az összes pályázókat jelölte, de a jelenvolt tagok két jelölt mellett foglaltak állást. A beadott 42 szavazatból *Papp* Imre 27 és *Zathureczky* Károly 15 szavazatot kapott s igy *Papp* Imre nyug. káptalani főtisztet választatotta meg a Gazd. Egyesület titkárává.

*** Lopás a piacon.** Fülöp Józsefné örvéndi lakostól a zöldségpiacon vásárlás közben ismeretlen tettes a pénztárcáját ellopta.

*** Titokzatos hulla.** Fugyivásáryhely határában *Grósz* Sándor mezőtelegdi kereskedő egy hullára bukkant. A kereskedő biciklire ült és értesitette a vásárhelyi csendőrséget. A hullát nem ismerte fel senki. Iratokat nem találtak nála. A holttestnek fején egy mély seb tátong, amelyet valószinüleg baltával ejtettek rajta. A csendőrség jelentésére az ügyészség elrendelte a széleskörü nyomozást. A hullát ma boncolják fel a törvényszéki orvosok.

*** Belezuhant a sáncba.** Mánye Éva cselédleány a Kolozsvári-u. 29. szám alatt a vársánc feletti deszkakeritésre szobaszőnyeget teritett. Porozás közben a szőnyeg beleesett a vár sáncába. A cselédleány a keritésen át akart leereszkedni a sánc árkába, azonban a korhadt kerités deszkája leszakadt és a leány lezuhant a mélységbe. A sebesültet az izr. kórházba szállitották.

*** Bleyerné Garzó Adél** énekiskolájában Deák Ferencz-utca 13. (a főreáliskola mellett) a beiratások augusztus 28-tól szeptember 7-ig eszközöltetnek. A tanitás szeptember 9-én veszi kezdetét és az intézet tanárnője ez uton hivja fel, ugy a már eddig beiratkozott, mint az ezután jelentkező növendékeket, hogy az órarend megállapitása végett szeptember 8-án délelőtt 10 órakor az intézet helyiségében pontosan megjelenni sziveskedjenek.

*** A hős rendőr.** Vettük a következő sorokat: Igen tisztelt Szerkesztő Ur! A napokban bejárta a lapokat a hir, hogy L. *Nagy* Lajos rendőr szinte a vakmerőséggel határos módon fékezett meg két megvadult lovat a Bémer-téren. A fogat Friedländer Hermann kalapgyárosé volt. Nem tudom szó nélkül hagyni, hogy a rendőrnek ezért sem a hatóság, sem a megmentett lovak tulajdonosa mindeddig a *legkisebb elismeréssel sem adózott.* Szépen ápoljuk rendőreinkben az ambiciót, a szolgálatkészséget és kötelességérzést. A két ló egyenesen Huzella M. kirakatának tartott, összetörték volna a drága üvegtáblát, magukat, a hintót és esetleg emberéletben is esett volna kár. L. Nagy Lajos rávetette magát a vad lovakra, azok nagy távolságra vonszolták magukkal a rendőrt, aki el nem engedte volna semmiért sem a zablát; a ló megharapta az egyik ujját is; az életét tette kockára, (családos ember) és a gazdag urak még csak egy jó szót sem intéznek hozzá. Ha egy kutyát kimentenek a vizből, tiz koronát fizetnek érte! Szép kis értékelés. Tisztelettel (aláirás).

*** Csak magántanuló!** Többször megcáfolták már azt a tanügyi kacsát, hogy a gimnáziumokba a leányok is nyilvános tanulókként iratkozhatnak be. Tegnap kezdődtek meg a beiratások a gimnáziumban és igen sok szüle nyilvános tanulónak akarta beiratni leányát. Az intézet igazgatósága annak közlésére kérte fel lapunkat, hogy a fenti változást elrendelő rendelet nincs, a leányok nem iratkozhatnak be ezután sem, csak magántanulók gyanánt. A szülék tehát ne álljanak elő ellenkező kivánsággal, mert az intézet annak ugy sem tehet eleget.

*** MegszöKtek a kórházból.** Biharmegyei közkórházból Szegedi Mária szombaton este megszökött. Ugyancsak jelzett időben Guzu Juliánna 19 éves kórházi ápolt szintén megszökött. A kórház igazgatósága a rendőrséghez fordult, hogy eliogásuk esetén a kórházba szállitsák vissza őket.

*** Zoltán Imrének büntásai is voltak.** Emlékezetes még a közönség előtt, hogy Zoltán Imre a Polgári Takarékpénztár áruosztályát hütlen kezelésével megkárositotta. Miután a takarékpénztár igazgatósága kezdettől fogva abban a véleményben volt, hogy Zoltán Imrének büntársai voltak, akik a maguk hasznát is keresve, neki segédkezet nyujtottak bünös manipulációi elpalástolásához, azóta nem szünt meg magánuton nyomozni a bünösök után. Mint értesülünk, a nyomozás most sikerrel járt, amennyiben cinkosokat sikerült felfedezni és alapos kilátás van arra is, hogy ezektől a takarékpénztár kárának jelentékeny része is megtérül. Az igazgatóság a nyomozás további sikeres lefolytatása érdekében a bünösök neveit egyelőre titokban tartja.

*** A Balthazár szuperintendens elleni inditvány.** *Balthazár* Dezső debreceni ev. ref. szuperintendenstől a református hivek egy része nagyon zokon vette, hogy a nyirbátori kerületben az ellenzéki jelölttel szemben felakart lépni képviselőjelöltnek. A nagyváradi ev. ref. egyháztanács több tagja, élükön dr *Olasz* Béla presbiterrel, inditványt adtak be, amelyben inditványozzák, hogy mondja ki a nagyváradi egyháztanács, miként Balthazár eljárását elitéli és károsnak tartja, mert megbontja a hivek békéjét. A szuperintendens, látván az egyházmegye egy részében támadt felzudulást, a képviselő jelöltségtől, a béke érdekében visszalépett. Olasz Béla és társai inditványukat azonban nem vonták vissza és igy vasárnap az egyháztanács ülése elé került. *Bary* József főgondnok, mint elnök a gyülésen javasolta, hogy az inditványt, mivel az egyházi törvények tiltó intézkedéseiben az egyházi tisztviselők politikai magatartásának helyeslése vagy helytelenitése nem fordul elő, az egyháztanács, mint a hatásköréhez nem tartozót, tárgyalás alá ne vegyék s erről az aláirókat értesitsék. A főgondnok szóval is kijelentette, hogy az inditvány érdemi tárgyalását nem engedi meg. Dr Olasz Béla hangoztatta, hogy az egyház érdeke kivánja, miszerint a szuperintendens politikai állásfoglalásával testvérharcot ne idézzen elő. — Többek hozzászólása után Bary József rámutatott, hogy az inditvánz elfogadása az egyházközség és egyháztanács belső békéjét dulná fel. Hosszas kapacitálás után, dr Olasz Béla és társai, akik a gyülésen többségben voltak, értekezletet tartottak s megegyeztek akban, hogy az inditván tárgyalás alá ne vétessék, tisztán csak a belbéke érdekében. Kivánták azonban, hogy az inditvány az irattárban megőriztessék. Ezzel befejezést nyert az inditvány ügye.

*** A kolera Bécsben.** Bécsből jelentik: A császárváros lakosságát valósággal rémületbe ejtette, hogy tegnap hivatalosan konstatálták az ázsiai kolera felléptét. A kedden kezdődött *cionista-kongresszusra* ugyanis ideérkezett Pardo Áron szalonikii kereskedő, aki tegnap koleragyanus tünetek között megbetegedett. Rögtön a Kaiser Franz József-kórházba vitték, ahol megállapitották, hogy a beteg kolerabacillusokkal van megfertőzve. Pardo Áron egy héttel ezelőtt indult utnak Szaloi ikiből, hogy Szerbián és Magyarországon át Bécsbe utazzék és részt vegyen a cionisták világkongresszusán. A Balkánról érkezőket amugyis megvizsgálják itt. Pardo kedd óta időzik Bécsben és szombaton szállására visszatérve, rosszullétről panaszkodott. Nyomban elvitték a Kaiser Franz Josef-kórházba, melynek főorvosa a következő jelentést adta ki:

Pardo Áron, kit aug. 30-án a Kaiser Franz Josef-kórházba hoztak és aki Szer-

bián és Budapesten át aug. 30-án Bécsbe érkezett, kolerabacillusokkal fertőzött. A betegséget kétségtelenül Szerbián való átutaztában kapta. Négy férfit és négy nőt, akik vele érintkeztek, többi betegektől rögtön elkülönitették.

A hatóságok a legszigorubb intézkedéseket tették a járvány továbbterjedésének meggátlására.

* **Amerikai esték a Vigadó mozgóban.** Ma este kitünő amerikai filmek jelennek meg a Vigadó mozgó vásznán. Óriási hatása lesz. „A gyilkos“ cimü drámának. Remek látványosság számbamenő világsláger. A „koldus álma“ remek amerikai vigjáték, „Polider szenved a hőségtől“, kitünő bohózat. „Az apa büne“ elsőrendü dráma. Gyönyörü term. velvételi képek egészitik ki a mai remek müsor, mely óriási tetszést fog aratni.

x **Magyarország első női tambura zenekara a Korona kávéházban.** Ma és minden este a Korona kávéház ujonnan átalakitott helyiségében hangversenyez az országos hirü MATYOK Péter tambura (Paganini) vezetésével egy elsőrangu erőkből összeállitott női tambura és énekkar u. m.: Kővári Rózsika Steuvurz, Rácz Margit, Juhász Ilonka, Eördögh Aranka, Siniciu Juliska, a gazdagon összeállitott müsorból különösen kiemelendő a Gyöngyi duett remek énekszámaikkal Kezdete este 8 órakor. Szabad bemenet. Szives pártfogást kér Matyok Péter.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi müszer, kötszer és testegyenesitő gépek készitője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett mühelyében készit mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x Iskola idényre torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20—25 számig 2 korona, 26—28 számig 4 korona, 29—34 számig 5 korona. Fiu boksz cipő 35—39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve *Feketénél*, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

* **Kálvária-utca 20** számu uj háznál egy földszinti utcai modern 4 szobás lakás és egy udvari emeleti 2 szobás modern lakás november elsőre jutányos árban kiadó.

x **Farkas-féle parkett-pasta** tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2·40 kor. fél kilós próbadoboz 1·20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad. Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Fröhlich hentes üzlet mellett.

x **Vörösbor!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje *96* fillér. — Csodaszép mézédes *csemegeszőllő;* kitünő pecsenye és *pezsgőborok; kőbányai* maláta és szalon *sörök*, *MERTZ NÁNDOR* csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: *448. sz.*

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilokban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Kórház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol ugy a helyi, mint az átutazó automobilok a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x **Két jegész sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltünik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett

* **Modern** lakások, üzlethelyiségek novemberre kiadók Kugler és Andrényi ujonnan épült házában. Telefon 20. Vacum Eleauer, lift, Aulogeiser.

* **Az automobiltulajdonosok** figyelmét felhivjuk Gyapay Árpád okl. gépészmérnök Jókai-utca 17. sz. alatt levő (telefon 3—38.) automobilkellékek raktárára, mely a világ legnagyobb automobil alkatrész és felszerelés áruház — Mestre & Blatgé r. t. párisi cég, nagyváradi fióktelepe, hol az összes létezhető automobil kellékek a legjutányosabb áron szerezhetők be. Az emlitett párisi cég budapesti fióktelepe versenyképes áraival rövid idő alatt teljesen meghóditotta a budapesti piacot, s mivel a fióktelepek árait a központ állapitja meg, ugyanazon árak mellett szerezhetők be az automobilkellékek a fióktelepeken, mint a cég párisi főtelepén. Egyszeri próba meggyőzi az automobiltulajdonosokat arról, hogy ezen automobilkellék raktár már régen érzett hiányt van hivatva pótolni.

Ugyanez áll a nagyarányu gummilerakatra is, hol a legkitünőbb hazai és külföldi gyártmányokból állandóan a legfrisebb áru van az összes méretekben raktáron, s a gyárakkal való közvetlen összeköttetés folytán azok a legolcsóbban szerezhetők be. Ugyancsak a legjutányosabb áron vállalja Gyapay mérnök a sérült köpenyek és tömlők javitását, nemkülönben uj szeges huzatok készitését.

* **Rimanóczy-étterem,** helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. *Estélyek, társas vacsorák* és *összejövetelek* részére külön termek. *Kitünő italok, izletes magyar konyha. Abonensek elfogadtatnak.* Szives pártfogást kér *a bérlő.*

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* füző-teremnél Nagyvárad Szinház-u. 4. Emke mellett. **Készit:** legujabb divatu füzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár füzővédőkben.* Telefonszám 827.

* **A kocsitartó** közönség szives figyelmét felhivjuk ÜVEGES JÁNOS kerékgyártó munkáira Báthory-u. 9 sz. **Jutányos árak.** Meghivásra azonnal megjelenek

* **Kossuth-utca** 12. sz. ház emeletén háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20 (Lévai M.-féle házban.) Javitások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerübbtől a legdiszesebb kiviteliig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tüzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktüzhelyek. Lev.-lap hivásra azonnal megjelenek.

x **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállitottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyü 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x **Okleveles tanitónő** — mérsékelt dij mellett — órákat ad *iskolai tantárgyakból*, valamint *zongora* és *hegedüből*, akár saját lakásán, vagy pedig házhoz járva. Kivánatra tanit *rajzot* és *olajfestést* is. *Lakatos-utca 11. sz. a.*

x **Ősi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban Hungária cipőgyár r.t.

x **Látványosság ingyen.** Városunkban először. Kirakat verseny cukorka és csokoládé bonbonokból. Ha szépet óhajt a nagyváradi közönség látni, ugy tekintse meg vasárnap délelőtt 10-től este 10-ig Aszódy Mihály legnagyobb cukorka és csokoládé üzletének Kossuth utcai és Sas-passage alatti 5 kirakatát. Kugler Gerbaud cukorkákból és sütemények főraktár budapesti árakkal. Fióküzletek Kert utca és Rákóczi-ut Rákóczi uti Fők vasárnap egész nap nyitva. Szeptember 1-től 10-ig tart egy vaggon cukor elárusitása, befőzésre is alkalmas. Mig a készlet tart kilója 88 fillér. Aszódi Kossuth-utcai főüzletében, hol a ma már ismert 8 féle zamatu pörkölt kávé, mely izre és aromára utánozhatatlan, kora reggeltől késő estig frissen és meleg állapotban a vásárló közönség rendelkezésére áll.

Elsőrendü modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

szinházi és hölgyfodrász

szemben a szinházzal.

Telefon 1076. Telefon 1076.

x **Tekintettel** az előrehaladott időre mélyen leszállitott árakban árusitjuk a nyári ujdonságokat, UJHELYI RÓZA Rákóczi-uti üzletében. Finom gyászkalapok és fátyolok is kaphatók. Telefon 130. szám.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemü hölgyközönség szives figyelmét a **most megnyilt Rácz és Vass női divatszalonban** készülő eredeti **angol kosztüm** és **felöltőkre.** Mérsékelt árak. **Nagy Sándor-u. 17.**

x **Meghivó kóstolóra!** Chocoládéval töltött tápláló és hizlaló mézes sütemény megizlelésére, ezen elsőrangu czikk jóságáról meggyőződés miatt Nagyvárad és vidéke közönségét tisztelettel meghivják *Benedek Testvérek* a kávé és füszer szagmentes Czukorka Bonbonnier tulajdonosai a Bémer-téri korzón.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett electrotechnikai vállalata Nagyvárad, Bazár épület, szinház oldal.

Telefon 525. Telefon 525.

x **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerekben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatunk u. m. iró és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszijak 30 fillértől, továbbá fiu és leány intézetbeli fehérne nük, iskolai lüszter és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiu sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemü kézimunka anyagok. Csődből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 2 50 fillérért. 3000 elsőrendü férfi ing 2 koronától, gallérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczy-ut 18.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László és Tsa* uri-, női- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendü munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanitó bácsi, hogy a legtöbb fiu és leány az iskolatáskákat, tolltartót és könyvszijat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi is oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék és ajándéktárgyakban.

Utazó bőröndök, utazási czikkeket legjobban és legolcsóbban STERNBERGNÉL, Szent László-tér 2. sz.

OCCASSIO ELADÁS a nyári idényre Tátray Gusztáv kézimunka üzletében Rákóczi-ut 4. Telefon 783. :: Telefon 783.

Fogak és fogsorok ugy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkálat fog és gyökér huzás és tartós fogtömések et készit

Engel Dezső,
vizsgázott fogtechnikus.
N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Szőllőgazdasági cikkek:

kénkő, raffia, kénmáj, fonal, ojtó-viasz és pamut, rézkénpor, bordói por legjutányosabban a

WURST JÓZSEF
cégnél szerezhetők be.

Legszebb és legolcsóbb zománctáblák Diósy Sománál Telefon 839. Telefon 839.

Szülők figyelmébe!
Legjobb gyermek cipők
teljes fiu kelengyék legolcsóbban
REICHARD áruháza
cégnél kaphatók.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szőrme és plüs kabátokat, szőnyegeket stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javitással együtt *Hatvany* és *Szentmiklósy* szüosök, Nagy Sándor-u 1.

SZINHÁZ

Kifütyölt modernista darab. Milanóból jelentik, hogy az odavaló Olympia-szinházban a minap kifütyölte a közönség Don José Aceredas modernista pap Apriamo la finestra (Nyissuk ki az ablakot) cimü egyfelvonásos szindarabját. A szerző a zárt ablak alatt, amelyet ki kell nyitni, a dogmatizmust és a vallási előitélet gondolja. A darab nagyon rossz és megérdemelte sorsát.

ZENE ÉS MŰVÉSZET

Fischer Ervin áll. kép. okl. zenetanár vezetése alatt álló Nagyváradi zeneiskolában a beiratkozások zongora, hegedü és gordonka tanszakra már megkezdődtek. Beiratkozni lehet szept. 4-ig naponta d. e. 9—1-ig az intézet helyiségében Nyomda-utca 4. (Szaniszló-utca sarok.)

MULATSÁG

Záróvizsga Antalffy Margitka tánciskolájában.

Kedves és gyönyörü estét élvezett az a nagy és előkelő közönség, amely szombaton este végignézte Antalffy Margitka baba- és diákkolonjának záróvizsgáját. Bájos kis babák, mosolygó lányok, vidám gyereksereg édes mulatsága volt.

Előbb a 9 pontból álló különleges művészi táncok sorozatát mutatták be a tanitványok. Mindjárt az első, *Weisz* Juci magyar solója keltett viharos tapsokat. Kifejezésre juttatta a magyar tánc minden művészetét, tüzes temperamentumát, poetikus szépségét.

Tréfás babatánc következett ezután: Varró Olga, Pethő Mimi, Hügel Böske, Dobay Sándor, Mikusay Sándor, Bereczky Antal 3 fiu és 3 leány mutatta be.

Nagyon szép látványt nyujtott a matróztánc. Mikusay Margit, Marjalaky Jolán, Szilágyi Irén, Kovács Mariska, Feiler Margit és Buzás Irén lejették festői tengerész-ruhában.

A legszebbek közé tartozott: Mikusay Böske és Mikusay Sanyi tánca, a tuw-step előadása.

A program legkiemelkedőbb száma volt a következő: *Bereczky* Margit a cake-valke táncával bebizonyitotta, hogy már is kész táncművésznő, aki a szinpadon ragyogó, művészi sikereket fog aratni, mert szinpadra készül és már külföldi szerződéssel is megkinálták.

Három szép és bájos jelenség Bolovszky Blanka, Mikusay Böske és Topsál Böske remek angol táncával kapott sok tapsot.

Festői volt a tiroli tánc bemutatása. Előadták: Dobay Vilma, Schmidt Böske, Betnyák Böske, Topsál Böske, Kormányi Béla, Pál Endre, Magyary Endre és Dávid Dezső.

És most ismét egy nagyon szép és bájos jelenet következett: a fátyol-ballet. Két kis három éves babával, Szücs Gizivel és Voszka Manyival az élükön Buzsány Irén, Porubszky Gizi, Mikusay Margit, Balogh Margit, Karvattó Irén és a Hőnig-nővérek mutatták be.

Harsogó kacagás és viharos taps kisérte a jux-marsch bemutatását. Bolovszky Jani, Bagosy László, Kovács Béla, Vank Pista, Bereczky Margit és Brán Viola pompásak voltak.

Ezután Rácz Imre kitünő bandája rázenditett az első csárdásra és vidám hangulatban tartott a tánc, a csárdás, a keringő, a négyes és a two-step a késő éjjeli órákig.

A szép, kedves és müvészi estéért elsősorban a tanárnőt, Antalffy Margitkát illeti dicséret; a tanitványai el is halmozták szebbnél szebb virágcsokrokkal és egy értékes ezüstkészlettel lepték meg.

SPORT

A NSE—BVC mérkőzés.

NSE—BVC 8 : 0.

NAC ifj.—NSC 3 : 0.

A nyári évszaknak, melyet sportszempontból nemcsak holtnak, hanem még csak álmosnak vagy lankadtnak sem lehet nevezni, epilogusa, záradéka volt a NSE—BVC meccs.

A NSE, mely sokáig tetszhalott állapotban volt, vasárnapi versenyén debutált ujra a Sport-téren teljesen ujjászervezett football csapatával.

Csinos kis meglepetést szerzett a NSE ujabb szereplésével. Öt óra tájban az öltözőből (vagy tán vetkőzőből) kiszökkent a porondra egy jobbára ismeretlen uj csapat zöld-fekete mezben. A közönséget meglepte az ismerős toilette, hisz ez a NAC tavalyi dressze. „Éljen a NAC!“ hangzott a sok sportember ajkáról.

De nemcsak ebben utánozta a NSE a bajnokcsapatot, hanem abban is, hogy uj csapatát jórészt jobb pesti klubbokból, tehát importált, idegen játékosokból állitotta. Belátta, hogy csak hasonló fegyverekkel veheti fel a versenyt.

Modern szokásnak hódolt abban is, hogy labdarugóinak nem az érettségi bizonyitványt kötötte ki feltételül, hanem kellő társadalmi intelligenciáju müveltebb iparos ifjaknak is tért enged.

Az uj NSE csapat különben igen előnyösen mutatkozott.

Cseppett sem erőlködve, igen könnyü 8 : 0 goal arányu győzelmet vett a gyengébb qualitásu, de igen lelkes BVC csapatán, mely oly kevés tréninggel bir, — hogy inkább amatőr csapatnak volna nevezhető.

A BVC a játék legnagyob részében csak passivitásra, védekezésre szorult. Az NSE uj NSE csapatának zöme pestiekből áll. Legjobban tetszett köztük Szury, Bányai, Horváth a hátvédek, továbbá a régi star: Borszéky. A BVC-ben Latya, Balázs, Marton, Engel, Nussban s a fiatal kis kapus dolgoztak legszorgalmasabban a zászló becsületéért. Az NSE-nek nem volt szüksége kapusára. A versenyt a népszerü Kürschner Dóri vezette közmegelégedésre.

A főmeces előtt a NAC jeles ifjusági gároája játszott élvezetes és fordulatos mérkőzést a NSC-nek szépen fejlődő ifjusági gárdájával. E versenyből természetesen a NAC kontinos ifjai kerültek ki győztesekül, de jó bizonyitvány az NSB ifjaira is az, hogy csak 3 : 0 arányban szenvedtek vereséget a NAC ifjaitól.

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

A bolgár bank sikkasztója. Második napja őrzik a budapesti ügyészség fogházában Szegfü Lajost a „Banque Generale de Bulgarie“ főkönyvelőjét, akit sikkasztással és hütlen kezeléssel vádolnak. A bünügy aktái Margalits Ede vizsgálóbiróhoz kerültek. A vizsgálóbiró ma délelőtt fogja kihallgatni a letartóztatott banktisztviselőt. Értesülésünk szerint, a bank, ha Szegfü beváltja a mintegy 10.000 koronát kitevő bonjait és ha megállapitják, hogy a tulhitelezések következtében nem éri kár a bankot, visszavonja a feljelentést.

NYILTTÉR

Uj füszer- és csemege üzlet.

Tisztelettel hozom az igen tisztelt vevő közönség szives tudomására, hogy Rákóczy-ut 11. szám alatt (az ujonnan épülő Apollóval szemben) a volt Molnár Ödön-féle helyiségben egy teljesen ujonnan, modernül berendezett

füszer-, bor-, déligyümölcs és csemege üzletet

nyiiottam, hol a leghigeinikusabb kezelés mellett a legfinomabb füszer- és csemege árut bocsájtom a nagyközönség rendelkezésére. Egyben felhivom a közönség szives figyelmét csokoládé, cukorka és kávé különlegességeim megtekintésére.

Szives támogatást kér, tisztelettel

Harmati Márton.

Telefon 13—26. *Telefon 13—26.*

Stenr Edéné

okleveles zongoratanárnő nehány szabad órával rendelkezik s tanitványokat elfogad.

Tisza Kàlmàn-tér 11. Telefon 962.

TÁVIRATOK

A király nyaralása.

Bécs, szept. 1.

Ischlből jelentik nekünk, hogy a király 8-án vagy 9-én fog visszatérni, mert a Burg kápolnájában az Erzsébet királyné emlékére tartandó rekviemen részt akar venni. A két miniszterelnök kihallgatását a király a shönbrunni tartózkodásának idejére halasztották el.

Az erdélyi Andrássyak.

Marosvásárhely, szept. 1.

Nagy a szomoruság Marosvásárhelyen a politikai körökben. Az uj Andrássy-párt vasárnap nem tudott megalakulni. Kevés volt az érdeklődő. A megalakulást jobb időkre halasztották.

Felborult autóbusz.

Munkács, szept. 1.

Munkács és Beregszász közt közlekedő autóbusz 12 utassal felborult. Az utasok a mély árokba zuhantak. Könnyebb sebesülések történtek. A soffőr, aki részeg volt, megszökött. Körözik.

Elfoglalták Naukingot.

Pétervár, szept. 1.

A kinai kormány csapatai nagy véráldozatok árán elfoglalták Naukingot.

Lázadó munkàsvonat.

Budapest, szept. 1.

Ponor felé haladó munkásvonat 120 embere fellázadt, mert két társukat a kalauz rendőröknek adta át. A két munkásnak nem volt jegye. Kispestről 10 rendőrt hivtak, mert a munkások rálőttek a vasuti tisztekre és megostromolták a pályaudvart. A dühöngő parasztokat rendőrök kergették szét. A főkolomposokat letartóztatták, akik ellen az ügyészség beismerése alapján megindította a vizsgálatot.

Arabok a török kormányban.

Konstantinápoly, szept. 1.

Biztos értesülés szerint legközelebb arab kongresszust hivnak össze Konstantinápolyba, hogy arról tanácskozzanak, miképpen alkalmaztassanak a kormány és az arabok közt létrejött megállapodáshoz szükséges szabályrendeletek. E szerint három arab minisztert beválasztanak a kabinetbe, 13 arabot a szenátusba és azonkivül öt arab vált és több arab muteszarifot fognak kinevezni.

Földgáz Nyitrában.

Nyitra, szept. 1.

A nyitramegyei szakolcai járás Egbell községe mellett tavaly földgázt találtak. Kostyál Miklós dr, a kerület képviselője a földgázforrás föltalálása érdekében nagyobb akciót inditott, mely iránt a kormány is érdeklődni kezdett. E héten a föltáráshoz szükséges anyagok egy része már meg is érkezett az egbeli vasuti állomásra.

A szerkesztesert felelős:
Dr VUCSKICS GYULA.

VIGADÓ
mozgószinház
NAGYVÁRAD,
Fekete Sas-passage.

Kedden és Szerdán

A gyilkos
társadalmi dráma 2 felvonásban.

A koldus álma
francia vigjáték.

Bobi, mint Litletoes
bohózat.

MERAN
eredeti felvétel.

Az apa bűne
dráma.

POLIDOR szenved a hőségtől
bohózat.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza — — —	11.35
Buza 1914. áprilisra — —	11.85
Októberi rozs — — —	8.62
Szept. tengeri (1913): — —	8.22
Tengeri 1914 májusra — —	7·42
Októberi zab — — — —	8.13

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény —	830.—
Osztrák hitelrészvény —	628.50
4%-os koronajáradék —	81.50
Osztr. magy. államv. —	709.50
Jelzálogbank — — —	429.—
Leszámitoló és pénzváltó —	517.—
Hazai bank — — — —	287.50
Magyar bank — — —	558.50
Keresk. bank — — —	3665.—
Rimamurányi — — —	713.50
Salgótarjáni kőszén — —	772.—
M. Ált. Kőszénbánya —	1058.—
Közuti vasut — — — —	643.—
Városi villamos — — —	368.—
Adria — — — — —	593.—
Atlantika — — — —	—.—

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készitek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

A legszórakoztatóbb

hangszereket szállitja
Wágner „Hangszer-Király“
Budapest, József-körut 15. (Telefon.)
A milánói, párisi és londoni kiállitáson az első dijjal kitüntetve.
Hegedü, 16 drb. felszereléssel 12 korona.
Jogásztárogató, billentyükkel 16 korona.
Kétsoros hangverseny harmonika 25 korona.
Beszélőgép, hatalmas hangu 40 korona.
Csodaréztrombita, erős, 6 korona.
Varázsfuvola, ajándékkal 4 korona.
Javitási szakmühelyek!
Fényképes árjegyzék ingyen! Óvás! Ügyeljünk a „Wágner“ névre és a 15. házszámra.

Sürgős figyelmeztetés!
Ha illatszer, pipereszappan, kozmetikai, arc- és kézápolási, háztartási, hajápolási és általában mindenféle a kosmetikába vágó cikkeit a legjobból a legjobbakat olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni, ugy kérje a harmadik kiadásban most megjelent «illatszer és háztartási értesitőnket» melyet ingyen és bérmentve küld: «HEZ» illatszer és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben B.-pest, VIII., Losonczi-u. 13/hz.

PAPI RUHÁK.
Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy
papi és civil ruha tökéletességét
áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hivásra személyesen kiutazom.
Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.
Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
ALAPITTATOTT 1898-BAN.
Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Zálogkölcsönöket
arany és ezüstnemüekre, ékszerekre kulánsan folyósit a
„Biharmegyei Takarékpénztár Zálogintézete“
Kossuth Lajos-utca 3. szám.
Pénztári órák:
délelőtt 8—12. délután 2—5.
Telefon 148. sz. Telefon 148. sz.

LEGOLCSÓBB
és legjobb bevásárlási forrás
Özv. Kádár Jánosné
elsőrangu füszer- és csemege kereskedése.
Mindenféle gazdasági cikkek, kötözőbárs, kékkő, auto- és gépolajok és **auto-benzin nagy raktára ::**

A
jó bornak
nem kell czégér
mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyitja
Kecskeméti István
is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme
Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.
Nyitva éjjel-nappal. Kitünő saját termésü borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvétetnek.**

Biharvármegye alispánjától.

12868—1913.

Hirdetmény.

Közhirré teszem, hogy Biharvármegye háztartási alapjának az 1914. évi költségelőirányzata az állandó választmány véleményével együtt f. évi szeptember hó 2-ától kezdődőleg 15 napra közig. kiadóhivatalomban közszemlére kitétetik.

Az 1886. évi XXI. t.-c. 17. §-a értelmében egyes adózók a költségvetésre észrevételeket tehetnek és azt a folyó évi szeptember hó 17-én tartandó törvényhatósági bizottsági közgyülést megelőzőleg 5 nappal az állandó választmánynak beadhatják.

Nagyvárad, 1913. szept. 1-én,

Fráter Barnabás,
alispán.

Nagyváradi KÖZÉPISKOLAI INTERNÁTUS
Tisza Kálmán-tér 7.
Felvesz **kereskedelmi-, polgári- és középiskolai, nyilvános és magántanulókat.** Gondos ellátás és szakszerü oktatás. A nagy szünidőben lelkiismeretes előkészités magán és pótvizsgálatokra.
Prospectust küld
Kovalik Vendel
igazgató.

RUFF TESTVÉREK
épület- és géplakatos műhelye
LUKÁCS GYÖRGY-UTCZA 26.
Mindennemü lakatos munkák, **vasszerkezetek, vizvezeték** javitások és **takarék-tűzhelyek** elsőrendü kivitelben.
Gazdasági eszközök készitése ugymint: ekék, boronák, borsajtók és szőlőzúzók stb. **Láncos kútaink** ugy tartósság, mint vizemelő képesség tekintetében minden eddigit fölülmulnak. Mindennemü gépjavitások szakszerüen és gyorsan eszközöltetnek.

Hirdetések
felvétetnek a kiadóhivatalban

KORZÓ-KÁVÉHÁZ.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget és a mélyen tisztelt ismerőseimet, hogy a Körös-utcán levő

Korzó-kávéház

vezetését átvettem és azt modernül átalakitottam.

Hetenkint kétszer kedden és csütörtökön a közkedvelt nyári kerthelyiségben

uzsonna-zene

elsőrendü zenekar közremüködése mellett. Családok és összejövetelek kedvelt találkozó helye.

Szolid polgári árak! Gyors és előzékeny kiszolgálás. Szives pártfogást kér

KATZ ADOLF,
a Csarnok-kávéház volt fizető pincére.

KORZÓ-KÁVÉHÁZ.

Melocco Péter cementárugyár és épitési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradi fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38. Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantyus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyürüket stb.

Márvány mozaiklap, műkő- és cementárugyár. Beton és vasbeton épitési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vizmedencék szakszerü épitését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghivást az ország bármely részéből elfogad

TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztittatnak.

Gyár: Köröz-utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.
Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1·94 kor., női ingek 1·94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülök 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Hungária

cipőgyár r.-t.

(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa r.-t.)

kitünő minőségü gyártmányai

olcsó árakon

szerezhetők be a Bémer-téri fiókban.

Telefon 687. Telefon 687.

Nagyvárad város

VILLAMOS MÜVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 7.

Értesitjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállitjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

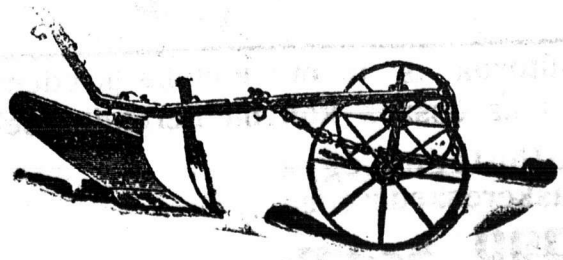
Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,
ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok
1/4 lóerőtől miudsa nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Ekék, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztitó rosta aratási idényre gyári árban. **Borprések, szőlőzuzók** már most megrendelhetők jutányos árban **présfelülnyomóval**, ezek mind készpénzfizetés esetén **olcsó árban**. **Minden darab szavatossággal.**

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér

Legolcsóbb bevásárlasi források:

Alapittatott 1893. **Freund Benjámin** Alapittatott 1893.

műórás, ékszerész és látszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakitása miatt a teljes raktáramat kiárusitom eddig nem létező leszállitott árban, arany-, ezüst-, nikkel órákat, aranyláncokat, gyürüket, fülfüggőket és más ékszernemüeket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50 % engedmény.

Tátray Sándor

telefon 558. telefon 558.

NAGYVÁRAD

Körözs-utca 11. sz.

Épület és műlakatos vizvezeték és vasszerkezeti munkák.

ÉGI LANT

ker. katholikus imádságos és énekes könyv, diszes vászonkötésben

1 K 30 fillérért

kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

Deutsch Simon

bútor-asztalos Ór-u. 6.

Elvállal olcsó árban háló-szoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, ugyszintén előszoba és konyha berendezést. Hivásra megjelenek.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos

Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába vágó uj munkákat és javitásokat jutányos árban. Takarék tűzhelyek állandóan raktáron. Költségvetést kivánatra küldök.

Jenny Jenő

órás, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javitásokat pontosan eszközölök.

Tanuló felvétetik.

Petry Árpàd

órás- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemü müszerészi munkák szakszerü javitàsa elfogadtatik.

UJ keztyüs és sérvkötő készitő!!

Keztyük mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készittetnek. **Bá l i** keztyük 70 cm. hosszu, csak 6 korona. Tisztitások és javitások azonnal eszközöltetnek **Ruganyos sérvkötők** 4 korona.

HORVÁTH R.

Nagyvárad, Szt János-utca

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban gyógyszertárakban és illatszertárakban.

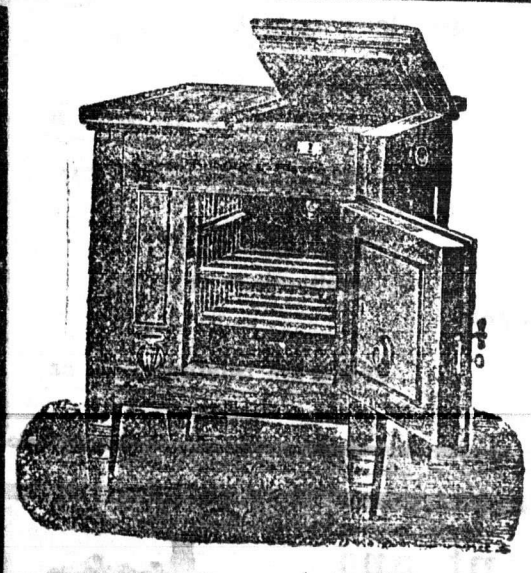
Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA **Gegenüber dem Rudolfsplatz.** Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott **kölnivizet, kölniviz-poudert és kölniviz-szappant,** ha az itt jelzett **eredeti készitmény** nem volna kapható az ön lakhelyen, mert a **világhirü cég** magyarországi képviselete:

Holczer Emil Zoltàn, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerü levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az **eredeti minőség.**

Kapható **Nagy-Váradon: Farkas István** és **Darvas István** drogeriájában.

JÉGSZEKRÉNYEK
FAGYLALT-GÉPEK és FORMAK

kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.